

K R O N I K A

ZE ZJAZDU KOMITETU EKONOMIKI ROLNICTWA WYDZIAŁU V PAN WE WROCŁAWIU (28 i 29 WRZEŚNIA 1961 ROKU)

Do plenarnych zebrań Komitetu organizowanych w terenie przybyło jeszcze jedno. Na zaproszenie doc. dr B. Kopcia, kierownika Katedry Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa WSR, przy życzliwym poparciu władz uczelni, odbył się zjazd Komitetu we Wrocławiu w dniach 28 i 29 września 1961 r. Podobnie jak na poprzednich zjazdach „terenowych”, członkowie Komitetu mieli możliwość zetknięcia się bezpośrednio z życiem przez zapoznanie się z ciekawszymi obiektami produkcyjnymi PGR, wprowadzającymi eksperymentalne sposoby gospodarowania; tym razem na Dolnym Śląsku.

W pierwszym dniu obrad (28 września) odbyło się plenarne zebranie Komitetu z udziałem 22 członków w części oficjalnej i około 15 osób spośród pracowników naukowych WSR i zaproszonych gości w części informacyjnej. Obradom przewodniczył prof. dr R. Manteuffel.

W I części zebrania wygłoszone były dwa referaty — doniesienia naukowe Katedry: doc. dr B. Kopia („Typy gospodarcze w rolnictwie na Ziemiach Zachodnich”) oraz prof. dr J. Sondla („Z historii ekonomiki rolnictwa w Polsce”). Doc. Kopeć na podstawie zebranych materiałów Katedry i innych (m. in. z rachunkowości rolniczej) określił głównie typy w gospodarstwach rolnych woj. wrocławskiego, posługując się metodą punktową i przewagą gałęzi, względnie grupy produkcji, w gospodarstwach. Według autora, na pojęcie „typ gospodarczy” składa się zróżnicowanie gospodarstw w przekroju 3 płaszczyzn: forma (struktura organizacyjno-gospodarcza), działanie (procesy produkcji, procesy pracy itp.) i wynik (efektywność ekonomiczna gospodarowania). Prof. Sondel dokonał przeglądu ważniejszych prac ekonomiczno-rolniczych autorów od XVI wieku do okresu międzywojennego.

Na wewnętrznym zebraniu Plenum Komitetu (część II zebrania) omawiane były m. in. następujące sprawy:

1) Sprawozdanie z udziału w XI Kongresie Międzynarodowej Organizacji Ekonomistów Rolnych w Meksyku (Cuernavaca) w dniach 19—30 sierpnia 1961 r. złożyli prof. dr Stefan Schmidt i prof. dr R. Manteuffel¹.

2) Informacja do Biuletynu PAN, przeznaczonego do użytku wewnętrznego dla kierowniczych organów rządowych i partyjnych. Biuletyn zaczęto wydawać w 1961 r. w celu informowania na bieżąco o aktualnych osiągnięciach naukowych poszczególnych dyscyplin, które mogą mieć duże znaczenie praktyczne dla gospodarki narodowej. Proponowana informacja pt. „Aktualne problemy ekonomiki rolnictwa w pracach Wydziału V PAN” obejmuje następujące opracowania Komitetu w ostatnich latach:

a) Ekonomiczna efektywność inwestycji w rolnictwie (nr 24 Zeszytów Problemych Postępów Nauk Rolniczych, Warszawa 1960 r.).

b) Rola Funduszu Rozwoju Rolnictwa i Organizacji Kółek Rolniczych (pogląd Komitetu przedłożony czynnikiem rządowym i politycznym).

c) Zagadnienie działań rodzinnych, spadkobrania i obrotu ziemią (pogląd Komitetu przedłożony czynnikiem rządowym i partyjnym).

¹ W późniejszych terminach było ono również referowane, z uwzględnieniem różnych szczegółów merytorycznych, przez prof. Manteuffla na trzech spotkaniach: w Poznańskim Oddziale PTE, w Sekcji Ekonomiki Rolnictwa PTE w Warszawie oraz w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych SGGW w Ursynowie.

d) Aktualne przeobrażenia wsi i tendencje rozwojowe rolnictwa (materiały z dyskusji na zebraniu plenarnym Wydziału V PAN w dniu 29 maja 1961 r., Warszawa 1961 r., Wydawnictwo Wydziału V PAN).

e) Badania uspołecznionych form w rolnictwie (prace zapoczątkowane w 1960 r.).

f) Badania z zakresu agronomii społecznej (zapoczątkowane w 1960 r.).

g) Ocena istniejących opracowań rejonizacji rolnictwa (zapoczątkowana w 1961 r.).

h) Prace nad opodatkowaniem rolnictwa (opinia Komitetu w 1961 r.).

Z innych spraw omawiano bieżące prace Sekcji i Komisji Komitetu, m in. zebrania dyskusyjne przewidziane do końca 1961 r. oraz główne kierunki zainteresowań Komitetu w 1962 r. Wstępny plan badań i działalności Komitetu był zamieszczony w nr 6/61 Zagadnień Ekonomiki Rolnej. Poza tym, w związku z projektowanym poświęceniem jednego z Plenum Wydziału V PAN problematyce specjalizacji gospodarstw rolnych, Komitet zajęmie się przygotowaniem do dyskusji nad tym zagadnieniem. Niezależnie od tego, przewidziany jest udział Komitetu w projektowanej konferencji przez NOT — SITR (luty 1962 r.), również poświęconej problematyce specjalizacji gospodarstw uspołecznionych.

Po zakończeniu obrad uczestnicy zjazdu zwiedzali gospodarstwa rolne na terenie woj. wrocławskiego. Pierwszym obiektem było PGR Osobowice, znane z wykorzystania ścieków miejskich Wrocławia. Klucz Osobowice (gospodarstwa: Osobowice, Rędzin i Świniary) o pow. 1252 ha użytków rolnych (w tym łąki i pastwiska — 53,1%) posiada gleby na ogół słabe, położone w starej dolinie Odry. Osiąga się jednak tutaj wysokie plony siana (około 80 q/ha) na skutek nawadniania ściekami miejskimi (w rozcieńczeniu wodami Odry). Doświadczenia prowadzone przez Katedrę Uprawy Łąk i Pastwisk WSR we Wrocławiu pod kierunkiem doc. dr W. Liedke wskazują, że przy dodatkowym zasileniu nawozami potasowymi i fosforowymi plony siana dochodzą do 120 q/ha. Ze względu na warunki przyrodnicze, urządzenia nawożeniowo-nawadniające oraz zbyt mleka na miejscu we Wrocławiu, klucz Osobowice nastawiony jest na kierunek łąkarsko-hodowlany (mleczny). Należy sądzić, że istnieją możliwości dalszego zwiększenia погоłowia krów dla wykorzystania pastwisk i siana. Obecnie czynne są dwie suszarnie (w Rędzinie i Świniarach) produkujące susz, w głównej mierze na eksport.

PGR Kadłub w pow. Środa Śląska jest interesującym gospodarstwem, w którym wprowadzono jedną z pierwszych w woj. wrocławskim i w Polsce oborę wolnowybiegową samożywniową, ze zmechanizowaną halą udojową. Według relacji organizatorów i kierownictwa PGR, mleczność krów utrzymuje się na ogół na poprzednim poziomie. Kondycja krów obniżyła się, co można tłumaczyć powolnym dostosowywaniem się zwierząt do nowych warunków. Dotychczasowe obserwacje wykazują, że wydajność pracy wzrosła prawie 2,5 raza.

W PGR Piersno przed kilku miesiącami zorganizowano dużą fermę trzody chlewnej opartej na nowej technologii. Ferma składa się z chlewni macior na 200 szt., warchlakarni (sposób zadawania pasz mokrych za pomocą rur z centralnej mieszalni) oraz tuczarni na suchym żywieniu z automatów. Tuczarnia ta może produkować około 3200 sztuk tuczników rocznie w oparciu o własny materiał i pochodzący dodatkowo z dwóch gospodarstw. Tym samym PGR Piersno w zakresie produkcji towarowej trzody żywca może wykonać plan dostaw dla wszystkich 34 PGR w pow. Środa Śląska. Ponieważ trzoda chlewna będzie trzymana tylko w 3 gospodarstwach w tym powiecie, w pozostałych gospodarstwach będzie można uzyskać wiele pomieszczeń dodatkowych przez adaptację budynków, dotychczas zajętych dla trzody, na cieletniki i stanowiska w oborach dla krów. Jest to ważny moment, ze względu na niski stan погоłowia krów w niektórych gospodarstwach.

Zastosowanie specjalizacji i koncentracji produkcji, jak również nowej technologii, poważnie zwiększa wydajność pracy (obecnie na fermie pracuje 4 pracowników w chlewniach i 2 dowożących paszę).

Gospodarstwo PGR Bogdanów, znane z dyskusji w „Nowym Rolnictwie” na temat specjalizacji, jest w stadium wprowadzania maksymalnej mechanizacji w produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz uproszczenia produkcji rolniczej. W wyniku tej dyskusji postanowiono rozszerzyć produkcję roślinną w tym gospodarstwie z 3 kultur (pszenica, kukurydza i lucerna) do 5, wprowadzając w zmianowaniu dodatkowo buraki cukrowe i jęczmień ozimy.

Ostatnim obiektem zwiedzanym była wypajalnia cieląt w Wierzbnie, pow. wrocławski. Na terenie woj. wrocławskiego są organizowane eksperymentalne przedsiębiorstwa mające na celu zwiększenie погоłowia bydła oraz pobudzenie indywidualnych gospodarstw do zainteresowania zespołowymi formami produkcji zwierzę-

cej. Bazą paszową mają być niewykorzystane odpadki zlewni mleczarskich oraz enklawy Funduszu Ziemi. Wydaje się, że ten eksperyment należy traktować raczej jako przedsięwzięcie nastawione na produkcję towarową bukatów, względnie materiału wyjściowego do opasu młodego bydła, niż dla zwiększenia pogłowia krów mlecznych (w tej sprawie, sądymy, powinni się wypowiedzieć zootechnicy).

Po zwiedzeniu gospodarstw na ogół przeważała opinia wśród uczestników zjazdu, że wiele spraw wymaga wnikliwej analizy ekonomiczno-rolniczej, by te próby eksperymentowe można było szerzej stosować. Komitet wykazuje duże zainteresowanie tymi zagadnieniami w planie swojej działalności; m. in. na jednym z zebrań Sekcji (II) organizacji gospodarstw rolniczych będzie przedyskutowana tematyka eksperymentów w rolnictwie woj. wrocławskiego.

J. K.